

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi väestötietolain 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan „muutettavaksi väestötietolakia siten, että rekisteritoimistot ja kunnat voisivat paikallisesti sopia siitä, että kuntien rakennusvalvontaviranomaiset vastaisivat väestötietojärjestelmään talletettavien rakennus- ja huoneistotietojen ylläpidosta.

Rakennusvalvontaviranomaisilla on paras asiantuntemus arvioida kyseisten tietojen laatutasoa ja tarvittaessa tarkastaa tietojen virheettömyyttä ja ajantasaisuutta. Siirtämällä ra-

kennus- ja huoneistotietojen ylläpitovastuu etenkin suurissa kunnissa kuntien rakennusvalvontaviranomaisille tai jollekin muulle tehtävään soveltuvalla kunnallisella viranomaisella kyseisten tietojen rekisteröintiä voitaisiin yksinkertaistaa. Samalla paikalliset olosuhteet voitaisiin ottaa paremmin huomioon.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	5
1. Nykytila ja sen arviointi	3	3. Voimaantulo	5
2. Ehdotus uudeksi menettelyksi	4	LAKIEHDOTUS	6
3. Esityksen vaikutukset	4	LIITE	7
4. Asian valmistelu	4	Rinnakkaisteksti	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	5		
1. Lakiehdotuksen perustelut	5		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja sen arviointi

Väestötietolain (507/93) mukaan väestötietojärjestelmään talletetaan henkilötietojen ohella eräitä kiinteistötietoja sekä rakennus- ja huoneistotietoja väestökirjanpitoa ja siihen kuuluvaa tietopalvelua varten. Väestötietojärjestelmässä on nykyisin tiedot 1,9 miljoonasta rakennuksesta, joista asuinrakennuksia on noin miljoona, sekä 2,4 miljoonasta asunnosta ja 200 000 toimitilasta.

Rakennusten ja huoneistojen yksilöintitiedot ovat välttämättömiä väestökirjanpidossa ja sen kaikessa tietopalvelutoiminnassa. Muita rakennus- ja huoneistotietoja käytetään pääasiassa tilastotuotannossa ja asumista koskevassa suunnittelussa ja tutkimuksessa. Niiden on sen vuoksi täytettävä ensisijaisesti virallisen tilastotuotannon laatuvaatimukset. Väestötietolain 26 §:n 2 momentin mukaan kyseisiä tietoja ei saa kotikunnan tai siellä olevan asuinpaikan taikka tilapäisen asuinpaikan yksilöintimerkin-
töjä lukuun ottamatta käyttää henkilöä koskevassa päätöksenteossa, ellei hänelle anneta päätöksen yhteydessä selvitystä tietojen käytöstä. Niitä voidaan käyttää väestötietoasetuksessa (886/93) säädettyssä laajuudessa otantaperusteena suoramainontaa tai muuta suoramarkkinointia, mielipide- ja markkinatutkimusta, osoitepalvelua sekä niihin verrattavaa toimintaa varten.

Rekisteritoimistot, joita on nykyisin 59, vastaavat virka-alueensa rekisteritiedoista ja niiden ylläpidosta. Väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistotietoja ylläpidetään pääosin kuntien rakennusvalvontaviranomaisilta ja kiinteistöviranomaisilta saatavilla tiedoilla.

Rakennusvalvontaviranomaiset ilmoittavat järjestelmään tiedot uusista rakennuksista ja asuinhuoneistoista sekä luvanvaraisista muutostöistä. Rakennustoimintaa koskevia tietoja toimitetaan nykyisin konekielisessä muodossa 152 kunnasta. Lisäksi lähes 60 kunnalla on rakennusvalvonnan tietojärjestelmä, josta tietoja voitaisiin välittää lähiaikoina väestötietojärjestelmään.

Kiinteistöviranomaiset huolehtivat siitä, että rakennukset sijoittuvat oikealle kiinteistölle

väestötietojärjestelmässä. Kaikki kiinteistöjä koskevat tiedot ilmoitetaan vielä toistaiseksi lomakkeilla.

Rekisteritoimistot tallettavat käytössään olevilla ohjelmistoilla väestötietojärjestelmään henkilöiden ja huoneistojen välisiä asumiseen liittyviä yhteystietoja, erilaisia rakennusten tietojen muutoksia sekä osoite-, äänestysalue- ja seurakuntatietoja.

Rakennus- ja huoneistotietoja tarkistettiin laajasti 1980-luvun puolivälissä sekä vuoden 1990 väestö- ja asuntolaskentaa varten. Tietojen tarkistustarve on siten lähivuosina melko vähäinen.

Väestötietojärjestelmään rekisteröidään vuosittain lähes 900 000 rakennus- ja huoneistotietojen muutosta, joista noin 70 prosenttia toimitetaan nykyisin konekielisessä muodossa.

Konekielisestä ilmoitusmenettelystä huolimatta rakennus- ja huoneistotietojen ylläpito-vastuu on rekisteritoimistolla. Tämä edellyttää rekisteritoimistolta muun muassa ylläpidon seuranta- ja tietojen virheettömyyden ja ajantasaisuuden valvontaa. Tästä seuraa jossakin määrin päällekkäistä työtä rekisteritoimistoissa ja kunnissa.

Rakennus- ja huoneistotiedot pyritään tarkistamaan ensisijaisesti menetelmin, jotka eivät edellytä kansalaisilta toimenpiteitä, esimerkiksi huoneistoihin lähetettäviin kyselyihin vastaamista. Rekisteritoimistoilla on varsin rajoitetut mahdollisuudet suoriutua tehtävästä omatoimisesti. Ne joutuvatkin toimimaan kiinteässä yhteistyössä kuntien rakennusvalvontaviranomaisien kanssa, joilla on paras asiantuntemus arvioida kyseisten tietojen laatutasoa.

Kunnilla on hyvin erilaiset valmiudet huolehtia rakennus- ja huoneistotietojen ilmoittamisesta tai osallistua laajemmin näiden tietojen ylläpitoon. Useissa isoissa kunnissa tähän olisi kuitenkin sekä halukkuutta että hyvät tekniset mahdollisuudet. Rekisterinpito olisi tehokkainta ja taloudellisinta, jos paikalliset olosuhteet voitaisiin ottaa mahdollisimman tarkoin huomioon.

Työnjakoa väestörekisterikeskuksen, rekisteritoimistojen, kuntien rakennusvalvontaviranomaisien ja kiinteistöviranomaisien välillä tulisi

tarpeen mukaan tarkistaa siten, että rakennus- ja huoneistotietojen rekisteröintimenettely olisi kokonaiskustannuksiltaan mahdollisimman edullinen.

Väestötietojärjestelmään tulisi tallettaa ainostaan sellaiset rakennus- ja huoneistotiedot, jotka ovat henkilön kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan yksilöinnissä tai muissa virkatehtävissä sekä rakentamista ja asumista koskevassa tilastotuotannossa välttämättömiä ja joita ei ole saatavina edullisemmin esimerkiksi otantatutkimuksilla tai muilla vaihtoehtoisilla menetelmillä.

2. Ehdotus uudeksi menettelyksi

Esityksessä ehdotetaan, että rekisteritoimisto ja kunta voisivat asetuksella tarkemmin säädettyä tavalla keskenään sopia rakennus- ja huoneistotietojen ylläpitovastuun siirtämisestä kuntien rakennusvalvontaviranomaisten tai muun tehtävään soveltuvan kunnallisen viranomaisen tehtäväksi. Tämä tulisi kysymykseen niissä kunnissa, joilla on tehtävän hoitamiseen tarpeelliset tekniset ja muut edellytykset ja jotka ovat halukkaita kehittämään toimintaansa tällä tavoin. Kysymykseen tulisivat aluksi lähinnä suuret ja keskisuuret kunnat.

Kuntien asianomaiset viranomaiset siirtäisivät kuntakohtaisista rakennus- ja huoneistorekistereistä väestötietojärjestelmään väestökirjanpidossa ja sen tietopalvelussa tarvittavat välttämättömät rakennushanketiedot sekä rakennusten ominaisuustiedot. Rakennusten osoite- ja äänestysalueetiedot jäisivät edelleenkin rekisteritoimistojen vastuulle. Rekisteritoimistojen ei tarvitsisi enää huolehtia kuntien vastuulle siirrettyjen tietojen ylläpitomenettelystä. Vapautuvat henkilövoimavarat voitaisiin kohdentaa niille tulosalueille, joissa henkilöstömäärä on erityisen niukka, muun muassa maistraateilta rekisteritoimistoille siirtyneiden tehtävien hoitoon.

Ne kunnat, jotka eivät pidä tarpeellisenä tehdä rekisteritoimiston kanssa edellä tarkoitettua sopimusta, ilmoittaisivat nykykäytännön mukaisesti rakennus- ja huoneistotiedot väestötietojärjestelmään merkittäväksi ja rekisteritoimistoilla olisi edelleenkin tietojen ylläpito-vastuu.

3. Esityksen vaikutukset

Väestötietojärjestelmän rakennus- ja huo-

neistotietojen ylläpitoon tarvittava henkilöstömäärä on vähentynyt vuosina 1990—1993 159 henkilötyövuodesta 122 henkilötyövuoteen. Työpanos jakautui viranomaisten kesken vuonna 1993 henkilötyövuosina (htv) seuraavasti:

Työpanos viranomaisittain vuonna 1993	htv
Kunta	50
Maanmittauslaitos	12
Rekisteritoimistot	40
Väestörekisterikeskus	20
Yhteensä	122

Uudistus on tarkoitus toteuttaa siten, että rekisteritoimistot vastaisivat edelleenkin rakennus- ja huoneistotietojen rekisteröinnistä aiheutuvista väestötietojärjestelmän käyttömenoista, joiden arvioidaan säilyvän nykyisellä tasollaan.

Rakennus- ja huoneistotietojen rekisteröinnin atk-menot olivat vuonna 1993 yhteensä vajaa 11 miljoonaa markkaa, josta väestörekisterikeskuksen ja rekisteritoimistojen osuus oli noin 9 miljoonaa markkaa. Rekisterihallinnon menot ovat lisääntyneet vuosina 1990—1993 noin 2 miljoonalla markalla, mikä johtuu kyselyjärjestelmän ja ohjelmien lisääntyneestä käytöstä. Yksikkökustannukset ovat alentuneet kyseisenä ajanjaksona noin 20 prosentilla. Uudistuksen vaikutukset konekielisessä tietopalvelussa jo mukana olevissa kunnissa jäisivät suhteellisen vähäisiksi nykytilanteeseen verrattuna. Kunnat eivät veloittaisi uudesta tehtävästä rekisteritoimistoja, mutta lisätehtävä otettaisiin vastavuoroisesti huomioon väestötietojärjestelmästä kunnille annettavien tietopalvelujen maksuallennuksina.

4. Asian valmistelu

Uudistusta on valmisteltu julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnassa, jonka tehtävänä on huolehtia valtion ja kuntien tietotekniikkayhteistyöstä.

Neuvottelukunta selvitti vuonna 1992 yhteiskunnan perusrekisterijärjestelmien ongelmia ja tämän seurauksena vuosina 1992 ja 1993 erikseen rakennus- ja huoneistotietojen rekisteröinnin järjeistämistä ja ylläpidon hajautusta. Rakennus- ja huoneistotietoihin on jo tehty aikaisemmin neuvottelukunnan esityksen mukaiset muutokset.

Neuvottelukunta teki 9 päivänä maaliskuuta 1993 sisäasiainministeriölle myös esityksen

väestötietolain muutoksesta, jolla tehtäisiin mahdolliseksi tietojen ylläpitovastuun siirtäminen sopimusteitse kokonaan kunnille. Selvityksessä todettiin monilla kunnilla olevan jo nykyisin riittävät valmiudet näiden tehtävien hoitamiseen. Järjestelmästä ehdotettiin vapaaehtoista molemmille osapuolille. Esitetty järjestely vastaa yleisesti hyväksyttyä tavoitetta siirtää

tietojen ylläpito niin lähelle tietojen syntypaikkaa kuin mahdollista.

Esitysehdotusta valmisteltaessa on kuultu ympäristöministeriötä, tilastokeskusta, Suomen Kuntaliittoa, väestörekisterikeskusta ja rekisteritoimistoja. Ne ovat suhtautuneet ehdotukseen myönteisesti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

2 §. *Väestötietojärjestelmä.* Rakennus- ja huoneistotietojen uuteen ylläpitomenettelyyn siirtymisen tarpeellisuus arvioitaisiin paikallistasolla. Pykälän 2 momenttiin lisättäväksi ehdotettavan valtuutussäännöksen perusteella rekisteritoimisto ja sen virka-alueen kunta voisivat sopia siitä, että kunta vastaa alueensa rakennus- ja huoneistotiedoista sekä niiden ylläpidosta. Menettelystä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Uuteen menettelyyn siirtyminen olisi siis kummallekin osapuolelle vapaaehtoista.

Kun kunta tekee sopimuksen rekisteritoimiston kanssa rakennus- ja huoneistotietojen ylläpidosta, se vastaa tietojen luotettavuudesta kuten rekisteritoimisto nykyisin. Siihen katsotaan kuuluvan sekä tietojen virheettömyys että niiden ajantasaisuus.

Kunnalle kuuluisivat tietojen tallettamiseen ja tarkistamiseen liittyvät velvollisuudet, jotka väestötietolaissa ja -asetuksessa on säädetty rekisteritoimistolle. Ottaen huomioon kyseisten tietojen käyttötarkoituksen niiden tulee olla

riittävän tarkkoja kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan yksilöimiseksi sekä täyttää virallisen tilastotuotannon vaatimukset. Yksityiskohtaiset määräykset rakennus- ja huoneistotietojen ylläpidosta sisältyisivät osapuolten väliseen sopimukseen.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkempia säännöksiä rakennus- ja huoneistotietojen uudesta ilmoitusmenettelystä ja siihen liittyvästä sopimusmenettelystä annetaan asetuksella.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

väestötietolain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun väestötietolain (507/93) 2 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §

Väestötietojärjestelmä

toon liittyvät samat velvollisuudet, jotka tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen mukaan kuuluvat rekisteritoimistolle.

Rekisteritoimisto vastaa virka-alueensa rekisteritiedoista ja niiden ylläpidosta. Rekisteritoimisto voi, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, sopia virka-alueeseensa kuuluvan kunnan kanssa, että kunta vastaa alueensa rakennus- ja huoneistotiedoista sekä niiden ylläpidosta. Kunnalla on tällöin tietojen ylläpi-

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sisäasiainministeri *Mauri Pekkarinen*

Laki

väestötietolain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
muutetaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun väestötietolain (507/93) 2 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Väestötietojärjestelmä

Rekisteritoimisto vastaa virka-alueensa rekisteritiedoista ja niiden ylläpidosta.

Rekisteritoimisto vastaa virka-alueensa rekisteritiedoista ja niiden ylläpidosta. *Rekisteritoimisto voi, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, sopia virka-alueeseensa kuuluvan kunnan kanssa, että kunta vastaa alueensa rakennus- ja huoneistotiedoista sekä niiden ylläpidosta. Kunnalla on tällöin tietojen ylläpitoon liittyvät samat velvollisuudet, jotka tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen mukaan kuuluvat rekisteritoimistolle.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

